

Teismo praktikos rinkinys

Sujungtos bylos C-581/10 ir C-629/10

**Emeka Nelson ir kt.
prieš
Deutsche Lufthansa AG
ir**

**TUI Travel plc ir kt.
prieš
Civil Aviation Authority**

(*Amtsgericht Köln* ir *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)*) prašymai priimti prejudicinį sprendimą]

„Oro transportas — Reglamentas (EB) Nr. 261/2004 — 5–7 straipsniai — Monrealio konvencija — 19 ir 29 straipsniai — Teisė į kompensaciją skrydžio atidėjimo / vėlavimo atveju — Atitiktis“

Santrauka – 2012 m. spalio 23 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas

1. *Transportas — Oro transportas — Reglamentas Nr. 261/2004 — Bendros kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju — Teisė į kompensaciją skrydžio atšaukimo atveju — Galimybė taikyti atidėjimo ilgam laikui / didelio vėlavimo atveju — Vienodo požiūrio principas*

(*Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 261/2004 3 konstatuojamoji dalis ir 5, 6 ir 7 straipsniai*)

2. *Transportas — Oro transportas — Reglamentas Nr. 261/2004 — Bendros kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju — Teisė į kompensaciją skrydžio atidėjimo / vėlavimo atveju — Sąlygos*

(*Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 261/2004 5–7 straipsniai*)

3. *Transportas — Oro transportas — Reglamentas Nr. 261/2004 — Bendros kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju — Teisė į kompensaciją skrydžio atidėjimo / vėlavimo atveju — Nesuderinamumas su Konvencija dėl tam tikrų tarptautinio vežimo oru taisyklių suvienodinimo — Nebuvimas*

(*Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 261/2004 5–7 straipsniai; 1999 m. Monrealio konvencijos 19, 22 ir 29 straipsniai*)

4. *Transportas — Oro transportas — Reglamentas Nr. 261/2004 — Bendros kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju — Teisė į kompensaciją skrydžio atidėjimo / vėlavimo atveju — Teisinio saugumo principo pažeidimas — Nebuvimas — Proporcingumo principo pažeidimas — Nebuvimas*

(Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 261/2004 5–7 straipsniai)

5. *Prejudiciniai klausimai — Aiškinimas — Aiškinamųjų sprendimų poveikis laiko atžvilgiu — Galiojimas atgaline data — Teisingumo Teismo nustatytas apribojimas — Teisinis saugumas — Teisingumo Teismo diskrecija*

(SESV 267 straipsnis)

1. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 30–38 punktus)

2. Reglamento Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, 5–7 straipsniai aiškinatini taip, kad atidėtų / vėluojančių skrydžių keleiviai turi teisę į šame reglamente numatytą kompensaciją, kai dėl tokių skrydžių praranda tris ar daugiau valandų, t. y. kai galutinę paskirties vietą pasiekia trimis ar daugiau valandų vėliau, nei iš pradžių oro transporto vežėjo numatytas atvykimo laikas. Tačiau toks atidėjimas / vėlavimas nesuteikia keleiviams teisės į kompensaciją, jei oro transporto vežėjas gali įrodyti, kad atidėjimą ilgam laikui / didelį vėlavimą lėmė ypatingos aplinkybės, kurių nebūtų buvę galima išvengti net ir imantis visų pagrįstų priemonių, t. y. aplinkybės, kurių oro transporto vežėjas negali realiai kontroliuoti.

(žr. 40 punktą ir rezoliucinės dalies 1 punktą)

3. Nei iš Monrealio konvencijos dėl tam tikrų tarptautinio vežimo oru taisyklių suvienodinimo 19, 22 ir 29 straipsnių, nei iš jokios kitos šios konvencijos nuostatos nematyti, kad jos rengėjai būtų siekę apsaugoti oro transporto vežėjus nuo bet kokia kitokia nei šiose nuostatose nurodyta forma pateikiamų reikalavimų, ypač nuo tų, kuriuos galėtų nustatyti valdžios institucijos tam, kad standartiškai ir nedelsiant būtų atlyginta žala, kurią sudaro nepatogumai dėl vėlavimo vežant keleivius oru, nesukeliant jiems nepatogumų, susijusių su ieškinių dėl žalos atlyginimo pareiškimu teismuose.

Reglamento Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, 7 straipsnyje numatyta kompensacija nepatenka į Monrealio konvencijos taikymo sritį. Iš tiesų nuo skrydžio atidėjimo ilgam laikui / didelio vėlavimo neatsiejamas laiko praradimas, kuris yra nepatogumas, kaip jis suprantamas pagal Reglamentą Nr. 261/2004, negali būti laikomas „dėl vėlavimo atsiradusia žala“, kaip ji suprantama pagal Monrealio konvencijos 19 straipsnį, ir nepatenka į šios konvencijos 29 straipsnio taikymo sritį. Be to, laiką vienodai praranda visi atidėtų / vėluojančių skrydžių keleiviai, todėl toki nepatogumą ištaisyti galima imantis standartizuotų priemonių ir nebūtina kaip nors vertinti individualią kiekvieno atitinkamo keleivio situaciją. Taigi, tokia priemonė gali būti taikoma nedelsiant. Be to, nebūtinai egzistuoja priežastinis ryšys tarp, pirma, faktinio atidėjimo / vėlavimo ir, antra, laiko praradimo, laikomo svarbiu teisei į kompensaciją nustatyti pagal Reglamentą Nr. 261/2004 arba šios kompensacijos sumos dydžiui. Todėl iš Reglamento Nr. 261/2004 išplaukianti pareiga išmokėti kompensaciją ilgam laikui atidėtų / labai vėluojančių skrydžių keleiviams yra suderinama su Monrealio konvencijos 29 straipsniu ir yra papildoma konvencijoje įtvirtintosios atžvilgiu, nes atsiranda anksčiau už tą, kuri numatyta šiame straipsnyje.

(žr. 46–49, 52, 53, 55–57 punktus)

4. Kalbant apie Reglamentu Nr. 261/2004, nustatančiu bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, oro transporto vežėjams nustatytų pareigų aiškumą, reikia priminti, kad teisinio saugumo principu reikalaujama užtikrinti, kad teisės subjektai galėtų nedviprasmiškai sužinoti savo teises ir pareigas bei imtis atitinkamų veiksmų. Tačiau, atsižvelgiant į reikalavimus, kylančius iš vienodo vertinimo principo, oro transporto vežėjai negali remtis teisinio saugumo principu teigdami, kad šį principą pažeidžia Reglamentu Nr. 261/2004 nustatyta pareiga mokėti jame nustatyto dydžio kompensacijas keleiviams skrydžio atidėjimo / vėlavimo atveju. Iš tiesų atidėtų / pavėlavusių skrydžių keleiviai ir oro transporto vežėjai gali nedviprasmiškai sužinoti, kada pirmieji gali reikalauti išmokėti kompensaciją, o antrieji – kada privalo išmokėti šią kompensaciją, be to, aiškos laiko ribos nustatymas leidžia išvengti to, kad nacionaliniai teismai skirtingai vertins atidėjimo ilgam laikui / didelio vėlavimo sąvoką, o tai galėtų lemti teisinį neapibrėžtumą.

Be to, pareiga atidėto / pavėlavusio skrydžio keleiviams atlyginti patirtą žalą nepažeidžia proporcingumo principo. Vartotojų, įskaitant oro transporto keleivių, apsaugos tikslo svarba gali pateisinti neigiamas ir net ypač neigiamas ekonomines pasekmes tam tikriems operatoriams. Be to, atsižvelgiant į tai, kad prarastas laikas yra negrįžtamas, objektyvus ir kiekybiškai nesunkiai įvertinamas, priemonė, kuria visiems šį nepatogumą patyrusiems keleiviams numatyta nedelsiant mokama nustatyto dydžio piniginė kompensacija, atrodo ypač tinkama. Taip pat pareiga išmokėti kompensaciją atsiranda tik dėl atidėjimų ilgam laikui / didelių vėlavimų, o kompensacijos suma, gali būti sumažinta per pusę, jei skrydžio atidėjimas / vėlavimas nesiekia keturių valandų. Galiausiai oro transporto vežėjai neprivalo mokėti tokios kompensacijos, jei gali įrodyti, kad skrydis atšauktas arba atidėtas ilgam laikui / labai pavėlavo dėl ypatingų aplinkybių, kurių oro vežėjas negali realiai kontroliuoti. Taip pat reikia pažymėti, kad pastarasis gali reikalauti žalos atlyginimo iš bet kurio atidėjimą / vėlavimą sukėlusio asmens, įskaitant trečiąsias šalis.

(žr. 66–68, 75, 77–81 punktus)

5. Tik išskirtiniu atveju, taikydamas Sąjungos teisės sistemos bendrąjį teisinio saugumo principą, Teisingumo Teismas gali būti priverstas apriboti bet kurio suinteresuotojo asmens galimybę remtis jo išaiškinta nuostata siekiant užginčyti gera valia pradėtus teisinius santykius. Tačiau tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas turi nustatyti vieną momentą, nuo kurio imtų veikti jo pateiktas Sąjungos teisės išaiškinimas. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad tokio išaiškinimo veikimo laiko atžvilgiu ribojimas gali būti nustatytas tik pačiame sprendime, kuriame pateikiamas prašytas išaiškinimas. Šis principas užtikrina vienodą požiūrį į valstybes nares ir kitus teisės subjektus Sąjungos teisės atžvilgiu ir kartu tenkina iš teisinio saugumo principo kylančius reikalavimus. Kai Teisingumo Teismo pateiktas išaiškinimas atitinka pateiktąjį anksčiau priimtame sprendime, kuriame nenuspręsta apriboti atitinkamo išaiškinimo veikimo laiko atžvilgiu, priimant vėlesnį sprendimą pateikto prašymo riboti atitinkamo išaiškinimo veikimą laiko atžvilgiu tenkinti nereikia.

(žr. 89–91, 93, 94 punktus)